

Northern Women - Northern Lives

International Conference on Women in The Circumpolar North

Fairbanks i Alaska, June 7-10, 1994

Reiserapport fra Asbjørg Fyhn og Marit Stemland
Kvinneuniversitetet Nord
8066 Nordfold

1994

Marit Stemland og Asbjørg Fyhn
Kvinneuniversitetet Nord
8066 Nordfold

RAPPORT FRA KVINNEKONFERANSEN "NORTHERN WOMEN - NORTHERN LIVES" I FAIRBANKS, ALASKA 7.- 10. JUNI 1994

INNHold:

- 1. INNLEDNING**
- 2. FINANSIERING**
- 3. REPRESENTASJON**
- 4. KONFERANSENS MÅLSETTING**
- 5. TEMA-OVERSIKT**
- 6. KONKLUSJONER/EVALUERING**
- 7. OPPFØLGING FRA KVINNEUNIVERSITETET NORD**

1. INNLEDNING

Konferansen "Northern Women - Northern Lives" fikk vi først høre om da Kvinneuniversitetet Nord hadde et møte med Senter for kvinner i arbeid og forskning ved Høgskolan i Luleå i juni -93.

Beverly Mc Clintock fra Fairbanks i Alaska som var initiativtaker

til konferansen var på rundreise i Norden

(Skandinavia) for å gjøre ideen kjent og få synspunkter og knytte kontakter. Beverly Mc Clintock var student ved "Women Studies" ved University of Alaska Fairbanks, og så behovet for mer samlet kunnskap om kvinner og kvinners livsvilkår i nordområdene, der av ideen om å arrangere en "tverrkalott"-konferanse for kvinner i nord. Ønsket var å få samlet kvinner fra de forskjellige landene som grenser opp til polområdet.

Figur 1 Beverly McClintock

Her skulle kvinner møtes, utveksle erfaringer, kunnskap, bekymringer, håp og visjoner. De skulle etablere kontakt og samarbeid, belyse og drøfte hva slags utvikling samfunnene rundt nordpolen er inne i, og hva slags konsekvenser kvinnene føler at dette medfører for dem; hvilke utfordringer ser kvinnene utviklingen representerer for dem.

2. FINANSIERING

Å reise til Alaska er verken en enkel eller billig affære. Vi søkte om reisestøtte fra Fiskerinæringens Kvinneutvalg og fra SND ved

Landsdelsutvalget. Gleden var stor da begge søknadene ble innvilget, og to representanter fra Kvinneuniversitetet Nord kunne ringe reisebyrået for å bestille billetter. Det var da vi oppdaget at det var flere enn oss som skulle ut og reise! Å skaffe flybilletter innen USA under fotball-VM var ingen enkel sak, så turen tok noe lengre tid enn den ellers ville gjort.

Fairbanks viste seg å være på størrelse med en middels norsk småby. Universitetet, tidligere School of Agriculture and Technique var imidlertid både omfattende og imponerende, og bestod av mange store bygninger spredt over et ganske stort område. Studentene hadde sommerferie da vi var der, men endel tilbrakte fritiden på diverse kurs og forberedelser til kommende studier.

Prisnivået i Alaska var relativt høyt sammenlignet med Norge, det ble påstått at det var det høyeste i USA på grunn av fraktutgifter på alt som måtte importeres. Lønnsnivået var også betydelig høyere i Alaska, generelt sett. Mens begynnerlønn for lærere for eks. i "the lower 48" var ca 18 000 dollars, var den i Alaska mellom 30 og 40 000, avhengig av hvor du var tilsatt. Dette fortalte lærere som var på "Teachers'Fair" i Fairbanks, et arbeidsmarked i ordets rette forstand. Her kom lærere fra hele USA for å søke jobb og bli intervjuet av skoleledere fra Alaska. Reise og opphold måtte de betale selv. Flere hundre lærere møtte opp på dette markedet.

3. DELTAKELSE

Konferansen startet kvelden 7.juni med en mottagelse på museumet. Her var kvinner fra Canada, Grønland, Norge, Sverige, Finland, Russland og selvfølgelig Alaska. En enslig deltaker fra Japan var også tilstede.

En russisk og to danske mannlige forskere som jobbet på Grønland var de eneste deltakerne av hankjønn, men der var selvfølgelig andre menn med i administreringen av arrangementet. Mange forskjellige urfolksgrupper var representert i konferansen; indianere, eskimoer og samer fra forskjellige områder, samt russiske minoritetsgrupper.

Kvinneuniversitetet Nord var representert med to deltakere på konferansen; Asbjørg Fyhn og Marit Stemland. Vi hadde presentasjon av Kvinneuniversitetet Nord under temaet "Kvinner og utdanning", i tillegg til en informasjonsstands på norsk og engelsk om KUNs virksomhet og ide. Denne var plassert sentralt i inngangen til forelesningssalen og ble flittig kommentert. Det ble dessuten delt ut informasjonsbrosjyrer på engelsk.

Nordkalottkvinnenettverket ble presentert av de finske og svenske deltakerne.

4. KONFERANSENS MÅLSETTING

Arrangørene ønsket i utgangspunktet å få fram likheter og forskjeller innen de forskjellige områdene av nordkalottkvinnens hverdagsliv, og hvordan samfunnene i disse nordområdene møter de samme sosiale, miljømessige og økonomiske utfordringene en her står overfor.

Konferansen tok også sikte på å være et forum for anerkjennelse av de perspektiv og roller kvinner i arktiske områder ivaretar, i tillegg til å øke bevisstheten og forståelsen kvinnene har selv for de verdifulle og enestående elementene i kvinnelivet i nordområdene.

Gjennom konferansen ønsket en videre å utforske nye perspektiv på rammevilkår, og utvikle nye verktøy og forslag til løsninger som er relevante for vår tids utfordringer.

Alaskas guvernør Walter J. Hickel ønsket velkommen til Alaska, og priste kvinnene fra nordområdet bl. annet for deres effektivitet og arbeidskapasitet, og pekte på at her hadde andre mye å lære.

Hickel er en av initiativtakerne til Northern Forum, et nettverk på fylkespolitisk og administrativt nivå i nordområdene.

Selve konferansen ble holdt i et stort auditorium på universitetet. Vi var 180 deltakerne. En del av presentasjonene forgikk parallelt i forskjellige lokaliteter, så selv om vi var to var det vanskelig å få med seg alle innleggene og debattene.

Programmet var meget stramt; frokosten som bestod av kaker og frukt ble servert i 7 -tiden i hallen foran auditoriet, Dersom du ønsket "skikkelig " frokost måtte du kjøpe den i kafeteriaen tidlig om morgenen. Deretter var det forskjellige presentasjoner fram til lunch klokken 12:00, og under lunchen var det også foredrag med kjente forskere eller politikere.

Ny økt begynte umiddelbart klokken 14:00, og dersom det var en mottagelse på kvelden var vi først ferdige klokken 22:00.

Det var også lagt opp til to felles middager, en i "Alaska-land", et lite gruvesamfunn i miniatyr, og en middag i en nedlagt gullgruve, hvor du fremdeles kunne vaske gull i elven, og eventuelt få med deg en eksklusiv souvenir; ørsmå gullflak i en plastpose. På vegen hit kjørte vi langs med Alaskas' stolthet av idag: The PipeLine. Bygginga av denne oljeledningen - tvers over hele Alaska, hadde gitt et 10 000 talls arbeidsplasser for en periode - og bidratt både positivt og negativt til samfunnsutviklinga - noe flere av konferansedeltakerne berørte i sine innlegg/ innledninger.

5. TEMA-OVERSIKT

Temaene på konferansen var både mange og omfattende; spebarnsdødelighet, vold i hjemmene, helse- og sosialreform-arbeid, økonomiske vellykkethetsbeskrivelser, ny data- teknologi, utdanningsproblematikk, miljøspørsmål, minoritetsproblematikk, forfatterskap, fortellinger brukt i terapi/ behandling, ny vri på "skjønnhetskurranser", prostitusjon, fagforeningsarbeid m.m. Noe var historiske tilbakeblikk, endel var nåtidsbeskrivelser, men det meste var utfordringer og framtidsvisjoner.

Vi opplevde en etnisk bevissthet hos mange av deltakerne, og som "vanlige hvite kvinner" følte vi oss ganske ydmyke overfor denne stoltheten, besluttsomheten, styrken og selvbevisstheten som disse kvinnene viste gjennom sitt arbeid og engasjement.

Sosiale spørsmål

Ikke alt ble sett med kvinneøyne, de to bidragene fra Grønland var menns betraktninger av vold i hjemmene /kvinnemishandling, og ny vri på "skjønnhetskurranser" ved bruk av nasjonaldrakter.

Den mannlige russiske forskeren ga en beskrivelse av minoritetsgruppers arbeid med å unngå at bylivskulturen/livsstilen skulle legge øde alle deres tradisjonelle aktiviteter, språk og kultur, og hvordan kursfall, arbeidsløshet, alkoholmisbruk og kort levealder var hverdagen for minoritetsgrupper i det som engang var Sovjetunionen.

Figur 3 *Georgianna Lincoln t.h., senator fra Alaska*

Sentrale tema i mange av innleggene var den økende selvmordstendensen, spesielt blant menn, tenåringsgraviditet, kvinners "nye oppgave" ved også å måtte være "far", fremmedgjøringen fra livets "virkeligheter"/ profesjonalisering av alle typer omsorgsarbeid, spesielt død, sorg og krise, teknologi på bekostning av menneskelig kontakt, vektlegging av økonomisk suksess i mannssamfunnet i motsetning til "et godt liv" osv.

Carol Huntington, en av innleiderne, formulerte det slik: "Vi må være villige til å ta risikoer - og si de harde sannheter som nå må bli sagt, og finne løsningene inne i oss selv - ikke i verden utenfor!".

Under temaet "vold i hjemmene" stilte den danske forskeren Bo Sørensen det provoserende spørsmålet : "Ja, hvorfor ikke?" Bo hadde gjort undersøkelser på kvinnemishandling på Grønland, og hevdet at når samfunnet ikke påla mennene sanksjoner i forbindelse med mishandlingen, kunne menn oppleve at voldsbruk "funket" for dem; de oppnådde det de ville; nemlig kontroll (i hvert fall på kort sikt).

Terry Mitchell fortalte om sitt prosjekt med å bruke mishandlede kvinner som rådgivere overfor andre som var blitt mishandlet. Hun så en parallell mellom seksuell og rasistisk overgrep. Hun advarte imidlertid mot å tro at dette var en enkel løsning, og understreket at en først må arbeide for at de mishandlede kvinnene skal få mulighet til selv å bli restituert, før de kunne fungere i sin jobb som rådgivere.

Urbefolkningsspørsmål

Spesielt var mange i forsamlingen opptatt av urfolks og minoritetsgruppers rett til å bestemme over egne levemåter/kultur, til å få anledning til å få ta vare på den del av kulturarven som de selv finner mest verdifull, og rett til å si nei den del av majoritetsgruppens kultur som de opplever er skadelig og uønsket. Kvinnenes aktive rolle i dette arbeidet ble understreket av mange.

Mye av diskusjonene dreide seg om forskningens rolle; er forskningen til for forskningens egen del, eller hvilke forpliktelser burde forskning og forskere ha overfor de grupper det drives forskning på med hensyn til tilbakemelding og "gjenytelser"? Vi blir forsket ihjel" var en frase som gikk igjen blant enkelte av urfolksrepresentantene, "og når de forsker på oss bruker de ikke engang vårt eget språk, men stiller uforståelige spørsmål på et uforståelig språk. Og dersom vi får noen tilbakemelding er det publisert i det samme uforståelige forskerspråket! De suger informasjon ut av oss, men vi får aldri noe tilbake som vi føler har betydning for oss!"

"You no longer come with guns, but briefcases, - and we kill ourselves! " var en beskrivelse av utviklingen slik urfolksrepresentanter følte den. " We want native professionals to talk about our own problems and do the research!" var et krav som ble framført av flere av urfolkskvinnene.

Det ble også reist spørsmål om i hvilken grad andre enn forskere fra urfolkgruppen selv kunne drive forskning på den del av kulturen som inneholdt oppfatninger av religion, overbevisninger, myter og legender; var andre i stand til å tolke innholdet i denne kulturen rett, uten å kjenne/ være del av språket, nyansene, historien og

miljøet?

Dette spørsmålet ble virkelig satt på spissen etter at en kvinnelig psykolog fra Alaska hadde presentert sin jungianske tolkning av en type fortellinger fra Athabaska-indianerne.

Georgianna Lincoln, kvinnelig senator fra Alaska, holdt et brennende innlegg om urfolks opplevelse av konflikten mellom presset fra storbymentaliteten og ønsket om å holde på egen kultur, om kampen mot "the Bad Old Boys' system" i politikken, og om forskjellen på å jobbe med urfolkgrupper og ikke for dem.

Evelyn Zellener fra Canada hadde forsket på vold mot Inuit-kvinner på Buffin Island. Hun var opptatt av spørsmålet om det burde være urfolkets egne forskere som drev forskning på disse områdene, og pekte på flere negative sideeffekter ved forskning fra "utenforstående" forskere mht. forståelse av urfolkets kultur.

Louise Profeit Leblanc, Athabaskisk rådgiver

Kan legender og historier brukes til noe "nyttig" ? Har de overføringsverdi idag slik de hadde det i eldre tider da de var redskaper for oppdragelse og læring og "utdanning" av kommende generasjoner ? Louise Profeit Leblanc, Athabaskisk rådgiver fra

Yukon formidlet erfaringer fra hvordan den gamle tradisjonen kan brukes idag, blant annet innen kriminalomsorg.

Samiske og russiske representanter ga oversikt over utviklingen i arbeid med minoriteter i eget land og internasjonalt, og for de russiske representantene var det her snakk om å arbeide med minoritetsgrupper innenfor en minoritet!

Figur 5 To av de russiske deltagerne

En av de største utfordringene var å få folk til å akseptere de små minoritetsgruppenes behov - å ikke lage splittelse mellom de forskjellige minoritetsgruppene, men støtte dem!

Aktive urfolkskvinner har tatt del i denne prosessen, og har vært med på å heve standarden på dette arbeidet.

Info-teknologi

Kvinnens forhold til informasjonsteknologi og behovet for infrastruktur på informasjonsteknologien i motsetning til behovet for en sosial infrastruktur ble diskutert under lunsjen en av dagene. Innlederen hevdet at kvinnene i større grad nå måtte ta del i denne teknologien, mens flere av tilhørerne mente det var viktigere for kvinnene å få innflytelse over hvordan informasjonsteknologien kan brukes for å bedre den mellom-menneskelige kommunikasjonen; å få teknologien til å tjene oss.

6. KONKLUSJONER/EVALUERING

Når så mange kvinner spanderte så mye tid, energi og penger på å komme seg til en konferanse, var det veldig viktig for arrangørene at gjestene fikk "valuta for pengene", og konferansen var derfor fullspekket med innlegg og informasjon. I forhold til de mange og store tema som ble tatt opp ble lite tid for refleksjoner og diskusjoner, smågruppeaktivitet og personlige bekjentskaper. Selv under lunsjpausen var der presentasjoner og innlegg, så heller ikke her var det plass for "small talks".

Det var ikke satt av tid til evaluering og forslag til videreføring på selve konferansen. Dette opplevde enkelte som utilfredstillende, men alle deltakerne ble sterkt oppfordret til å bruke vurderingsskjema og gi skriftlige kommentarer og forslag til videre arbeid med å danne en form for Northern Women's Forum eller Network, - og til en oppfølgingskonferanse - gjerne i Skandinavia.

Beverly Mc Clintock skal utarbeide en avslutningsrapport for hele prosjektet sitt, hvor denne konferansen utgjør en vesentlig del. Som konferanserapport vil hun bl.a. samle de faglige innledningene som ble holdt, og rapporten vil også inneholde de evalueringene den enkelte deltaker har gitt fra konferansen.

7. OPPFØLGING FRA KVINNEUNIVERSITETET NORD

Slitne, men med mer kunnskap, fulle av gode erfaringer og minner, og med mange nye, gryende bekjentskaper og kontakter vendte vi nesen hjemover til en kaldere sommer enn den vi hadde møtt i Alaska.

Vi hadde på avslutningsfesten luftet tanken om å arrangere neste "tverrkalott"-konferanse for kvinner i nordområdene i vår landsdel, bygd på våre erfaringer og kunnskaper for hvordan et godt "utvekslingsmiljø" kan ivaretas. Vi fikk mange oppfordringer til dette!

Som tidligere nevnt ble beklageligvis sesjonen med representanter fra Northern Forum, Alaska, avlyst på grunn av sykdom, slik at en

vesentlig del av framdrifts - og oppfølgingsdiskusjonen uteble. Det samme gjaldt selve tilknytningen til Northern Forum. Vi har imidlertid på norsk side noen kontaktpersoner i dette Forum, og vil gjerne bidra til at denne debatten ikke stopper opp, men utvikles videre både her til lands og cirkumpolart i regi av Northern Women Forum/ Network, såvel som Northern Forum.

Fra KUNs side ser vi for en to-trinns oppfølging, hvor videreformidling av konferanserapporten fra Beverly Mc Clintock til kvinnelige politikere, forskere, organisasjoner og utdanningsinstitusjoner for å gjøre konferanse-initiativet og ideen kjent blir første steg. Dette påbegynnes mens vi avventer selve rapporten.

Dersom rapporten fra Beverly Mc Clintock gir stafettpinnen videre til oss i Skandinavia vil vi ta den i samarbeid med kvinnenettverket på Nordkalotten som vi deltar i. Det må da først settes sammen en konferansekomite, søkes midler til det forberedende arbeidet osv. Beverly Mc Clintock har lovet å bistå med all sin erfaring fra konferansen i Fairbanks.

Om det mot formodning skulle vise seg at andre land, - Grønland eller Canada blir pekt ut som vertsland for neste konferanse, betyr ikke det at arbeidet fra vår side med å bringe inn våre personer og engasjement skal stanse.